

Česká národní banka

Finanční správa
přednáška

Prezentace obsahuje audio záznamy. Záznam lze spustit přes ikonu reproduktoru, většinou na pravé straně slidu. Pokud na některých slidech najdete ikon reproduktorů více, každá z nich obsahuje samostatnou nahrávku.

Audio má celkem více než 60 min mluveného slova. Doporučuji nahlížet do právních předpisů, na které je odkazováno.

Bankovní systém

- Obchodní banky
- Centrální banka

- Odlišné funkce, odlišné postavení, odlišný vlastník
- Základní právní úprava:
 - Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
 - Zákon č. 6/1993 Sb., o české národní bance

- **Vychází z práva EU (nařízení, směrnice)**

Centrální banky

- V současné době často dvě základní funkce
 - Provádění měnové politiky
 - Dohled na finanční trhem
- V některých státech je dohled nad finančním trhem svěřen jiným specializovaným orgánům
- Dohled tzv. mikrobezpečnostní a makrobezpečnostní
- (<https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/esfs/html/index.cs.html>)
- Centrální banky z různých států:
- ČNB, SNB, Deutsche Bundesbank, ECB, Riksbank, Bank of England, Fed, Bank of Japan ...

Emise hotovosti v ČR

- Právní úprava zák. č. 6/1993 Sb. o ČNB
- Zejm. **§ 12 – 22 zákona o ČNB**
- *§ 12 Česká národní banka má výhradní právo vydávat bankovky a mince, jakož i bankovky a mince pamětní*
- ČNB spravuje zásobu bankovek a mincí
- ČNB sjednává tisk a ražbu
- ČNB vyhláškami stanoví nominální hodnoty, platnost, vzhled, vydání od oběhu, atd.

Měnová politika - obecně

- Souhrn opatření, která vedou k dosažení měnových cílů
 - Měnově politické cíle v zásadě míří na stabilitu domácí měny
 - Proč je stabilita měny důležitá?
-
- Cíle se liší dle volby tzv. měnově politického režimu
 1. Cílování měnové zásoby
 2. Cílování měnového kurzu
 3. Cílování inflace

Cílování inflace

- Cílování inflace se objevuje až v době tzv. plovoucích kurzů
- Vychází z předpokladu, že v dlouhodobém horizontu lze nejlépe dosáhnout ekonomického růstu s pomocí cenové stability
- Srov. např. zde:
 - <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/cilovani/>
 - https://www.investopedia.com/terms/i/inflation_targeting.asp
 - <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/monpol/html/index.cs.html>
- První použití začátek 90. let 20. stol. Nový Zéland
V ČR od roku 1998 (jeden z prvních států)

Měnová politika v ČR

- ČNB si určila tzv. inflační cíl ve výši 2% (od roku 2010)
- ČNB se snaží nepřímo ovlivnit výši inflace
- Obecně vzato (za standardní situace) centrální banky působí na výši inflace tak, že ovlivňují výši krátkodobých úrokových sazeb

- Standardní a nestandardní nástroje měnové politiky
- Standardní: využívání sazeb (diskontní, lombardní, repo)
- Nestandardní: devizové intervence (2013-2017)

Dohled nad bankami v ČR I

- Provádí ČNB
- Metody dohledu:
 - Dohled na dálku
 - Dohlídky na místě

ČNB má zákonné zmocnění vydávat např.:

- Doporučení ČNB (např. LTV, LTI, DSTI)
- Vyhlášky ČNB

Dohled nad bankami v ČR II – správní řízení

- ČNB není účastníkem řízení, je dohledovým orgánem
- Základní právní předpis: správní řád + zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB
- Zákon o ČNB:
- §1 – ČNB jsou svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném tímto zákonem
- § 44 – přehled dohlížených subjektů
- § 44a – přehled dohlížených činností
- § 46c – 46f – speciální ustanovení o správním řízení
- Příjmy ze správních poplatků jsou příjmem ČNB
- Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu

Právní úprava spojená s bankovníctvím (centrálním i obchodním) - veřejné bankovní právo

- Mezi klíčové oblasti patří:
 1. Základní požadavky pro provozování bankovních služeb
 2. Obezřetnostní požadavky
 3. Pojištění vkladů (a řešení krizí)
 4. Dohled nad bankovním sektorem

Základní požadavky

- Licence od ČNB
 - základní kapitál min. 500 mil. Kč
 - Musí být tvořen peněžitými vklady
 - požadavky na odbornost
 - zřízení kontrolního systému
-
- jednotná licence v EU
 - Blíže v úředním sdělení ČNB z 12. 1. 2015
(https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/legislativa/.galleries/Vestnik-CNB/2015/vestnik_2015_01_20115560.pdf)

Obezřetnostní požadavky

- Obecně vzato omezují činnost banky tak, aby byla snížena rizika, která banka podstupuje
- Vychází zejména z nařízení a směrnic EU (CRR, CRD IV) a tzv. basilejských standardů (viz audio)
- Vybrané (základní)
 1. Požadavky kapitálové přiměřenosti
 - „Kvalitní kapitál vůči riziku“
 2. Požadavky na páku (leverage)
 - „Kvalitní kapitál vůči celkovým expozicím banky“
 3. Kapitálové rezervy
 - „Dodatečné požadavky na kapitál“
 4. Požadavky na likviditu
 - „Udržování likvidních aktiv“
 - „Zajištění dostatečného dlouhodobého financování“

Pojištění pohledávek z vkladů

- Co je to „pojištění vkladů“?
- Proč existuje tento institut?

- Právní úprava:
 - § 41a – 41s zákona o bankách
 - směrnice 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů
 - Obecně se vztahuje na běžné, spořicí, resp. termínované účty FO a PO v ČR
 - Nevztahuje se na vklady jiných bank
 - Náhrada vkladů se poskytuje do 100 % jejich výše
 - Maximální výše náhrady je ekvivalent částky 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné bance
- Garanční systém finančního trhu (fond pojištění vkladů, fond pro řešení krize)

Pojištění pohledávek z vkladů - data

Tabulka č. 2 : Vývoj změny limitu pojištění pohledávek z vkladů a spoluúčasti oprávněných osob

Novela zákona o bankách	Účinnost od	Rozsah vyplácené náhrady v poměru k vkladu	Maximální limit v Kč	Maximální limit v eurech
156/1994 Sb.	29. července 1994	80%	100 000	
16/1998 Sb.	6. února 1998	80%	300 000	
165/1998 Sb.	1. září 1998	90%	400 000	
319/2001 Sb.	7. září 2001	90%		25 000
433/2008 Sb.	15. prosince 2008	100%		50 000
156/2010 Sb.	31. prosince 2010	100%		100 000

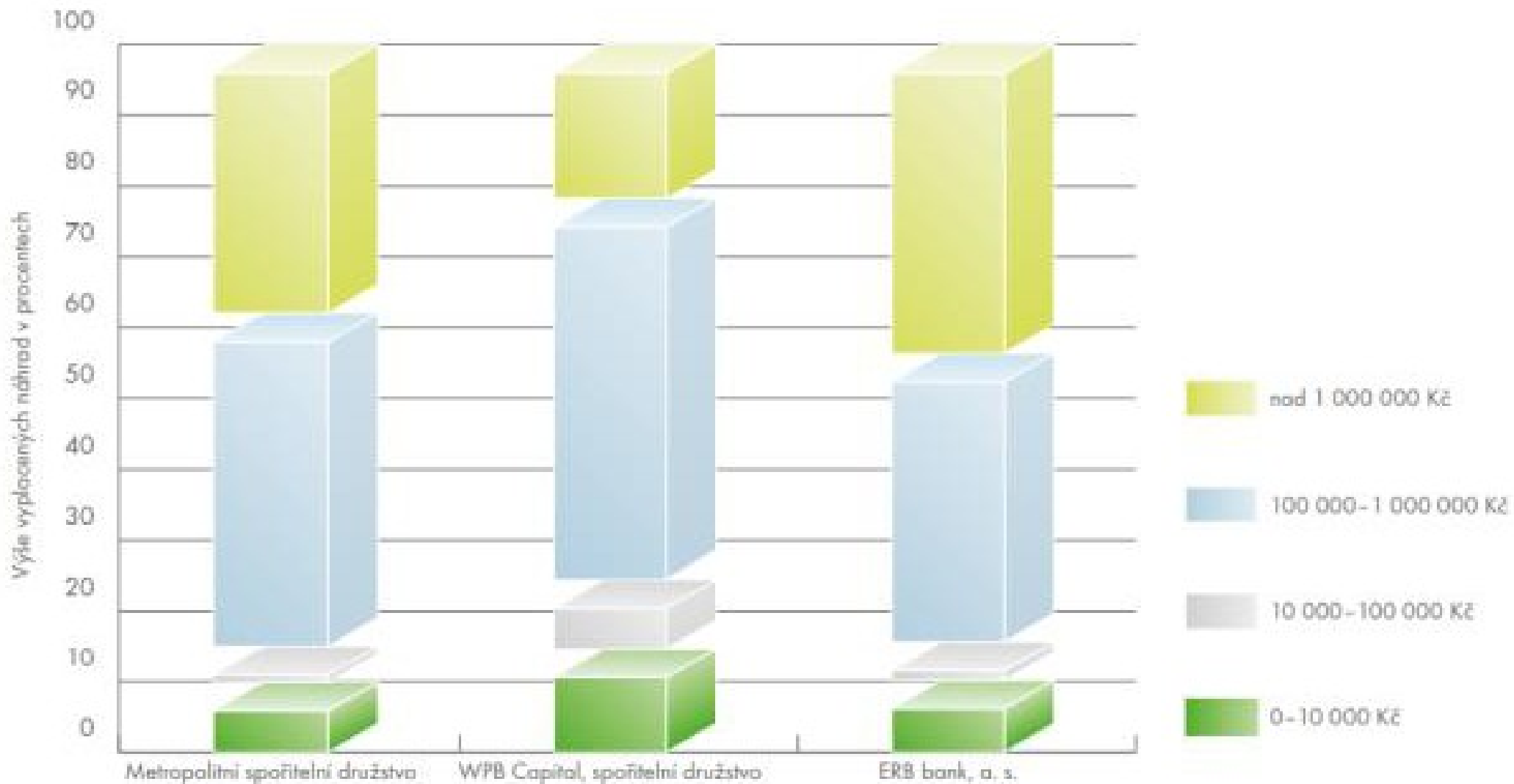
Pozn: Od září 2001 je limit stanoven v eurech.

Tabulka č. 1 **Náhrady vyplacené z Fondu pojištění vkladů do 31. 12. 2019**

(v mil. Kč)

Pojištěná instituce	Vyplacená náhrada vkladu	Datum zahájení výplaty náhrad
Česká banka, a. s.*	948,61	11. 12. 1995
AB banka, a. s.	0,03	31. 1. 1996
První slezská banka, a. s.	217,48	15. 5. 1996
Podnikatelská banka, a. s.	1 073,54	17. 6. 1996
Realitbanka, a. s.	23,97	24. 7. 1996
Velkomoravská banka, a. s.	1 006,09	29. 7. 1996
Kreditní banka Plzeň, a. s.	580,30	23. 9. 1996
Pragobanka, a. s.**	414,13	1. 12. 1998
Universal banka, a. s.**	2 299,75	17. 5. 1999
Moravia banka, a. s.**	6 394,40	11. 10. 1999
Union banka, a. s.	12 366,79	17. 5. 2003
Plzeňská banka, a. s.	135,70	7. 6. 2003
Vojenská družstevní záložna	68,34	30. 5. 2011
UNIBON, spořitelni a úvěrní družstvo	1 805,96	23. 7. 2012
Úvěrní družstvo PDW, Praha	20,14	11. 3. 2013
Metropolitní spořitelni družstvo	12 014,98	27. 1. 2014
WPB Capital, spořitelni družstvo	2 780,45	14. 10. 2014
ERB bank, a. s.	3 508,49	20. 10. 2016
Celkem	45 659,15	

Graf č. 1 | **Struktura počtu vyplacených náhrad podle jejich výše**

Úpadek bank

- zvláštní režim v rámci insolvenčního zákona
- odebrání licence ČNB

- zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon § 367 – 388
- směrnice 2001/24/ES, o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí

Základní pojmy euroměnového systému

- **Evropská centrální banka** – oficiální orgán EU, sídlo ve Frankfurtu, měnověpolitická rozhodnutí (www.ecb.europa.eu)
- **Evropský systém centrálních bank (ESCB)** – skládá se z ECB a centrální bank všech států EU; „*vymezuje a provádí měnovou politiku EU*“ (v zásadě pouze eurozóny)
- **Eurosystém** – ECB a centrální banky zemí eurozóny

Bankovní unie

- Posílení finanční stability, reakce na finanční a dluhovou krizi
- směrnice, nařízení
- akty Komise v přenesené pravomoci

- první pilíř (jednotný dohled)
- druhý pilíř (jednotné řešení problémů bank)
- třetí pilíř (mechanismy financování a pojištění vkladů)

- Postupné zavádění, částečná aplikace jen na eurozónu

Dohled nad finančním trhem

- **ECB** – jednotný dohled
- 1. pilíř tzv. bankovní unie
- Od listopadu 2014 dohled na systémově významnými institucemi (v eurozóně, resp. státech účastnících se na bankovní unii)
- Nyní (říjen 2020) přímý dohled nad 114 bankami v eurozóně, tyto banky drží cca 82% bankovních aktiv v eurozóně
- Více např. zde:
- <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.cs.html>

Otázky?

Děkuji za pozornost

JUDr. Johan Schweigl, Ph.D.

Johan.Schweigl@law.muni.cz